

Preek 6 april 2025
HWS Ontmoetingskerk
Marcus 14:53-65

Gemeente van Jezus Christus,

Wanneer ik met mensen spreek die zonder kerkelijke achtergrond pas later tot geloof zijn gekomen hoor ik vaak over een bepaalde achterstand. Zo beleven zij het. Veel gelovigen zijn als het ware opgegroeid in het geloof. Van jongs af aan hebben zij veel Bijbelverhalen gehoord en zo hebben ze door de jaren heen al een behoorlijke rugzak met geloofskennis opgebouwd, nog voor ze daadwerkelijk zelf tot geloof zijn gekomen. Die gelovigen zonder kerkelijke achtergrond zien dat bij hun broers en zussen in het geloof en merken bij zichzelf dat ze dat missen. Die achterstand. Het is in hun ogen een zegen om ook als kind zoveel mee te krijgen.

En dat is volgens mij ook zeker zo. Toch vraag ik mijzelf af of het altijd zo'n zegen is om op te groeien met de Bijbelverhalen. Vaak is dat zeker zo... Maar het gebeurt ook dat het soms eerder een vloek dan een zegen is. Want wanneer Bijbelverhalen aan kinderen worden verteld dan gebeuren er vaak twee dingen. Het ene is dat het verhaal spannender en levendiger gemaakt wordt... Door er van alles bij te verzinnen. Zo is het leuker voor de kinderen, en dat is positief, maar tegelijkertijd zitten er nu een heleboel mensen in de kerk die dingen over Bijbelverhalen weten die niet in de Bijbel staan. Meest bekende voorbeelden zie je rond het kerstverhaal. Ik lees nergens over een ezeltje dat Maria draagt, of dat de wijzen dezelfde nacht al aankomen in de stal, of zelfs: er staat helemaal niet dat Jezus in een stal is geboren... Dat is het ene, er wordt het een en ander bij verzonnen.

Het andere is dat de Bijbelverhalen begrijpelijker worden gemaakt voor de kinderen. In de praktijk komt dat er vaak op neer dat de Bijbelverhalen in bijvoorbeeld kinderbijbels of basisschoolmethodes worden samengevat. Het moet kort, duidelijk, krachtig... Samenvatting. Vaak gaat dat heel goed, soms slaat die samenvatting de plank volledig mis. En dan kan het zomaar zijn dat zo'n Bijbeltekst heel anders in je hoofd zit dan het daadwerkelijk in de Bijbel staat. Voor mij was het Bijbelverhaal van vanochtend daar een typisch voorbeeld van. Als kind kreeg ik het verhaal ongeveer zo te horen: Het sanhedrin spant een oneerlijke rechtszaak met Jezus aan, van te voren is de uitslag al bekend. Desondanks lukt het ze niet om twee getuigen hetzelfde te laten zeggen. De hogepriester vraagt dan of Jezus de Messias is. Jezus zegt dat Hij dat is. Vervolgens reageert de hogepriester plotseling heel geschokt, waarschijnlijk is het een neppe schijnheilige reactie, en wordt Jezus veroordeeld. En dan heel gemeen gingen sommigen Jezus ook nog eens slaan.

In het kort het Bijbelverhaal zoals ik hem uit mijn jeugd herinner. Misschien heel herkenbaar, misschien ook helemaal niet. Hoe dan ook, je zou kunnen denken dat klopt toch wel ongeveer? Ongeveer ja, maar de kern, de essentie van deze Bijbeltekst ontbreekt volledig. En omdat die kern ontbreekt wordt het ook een tandeloos verhaal. Want wat zou de boodschap zijn van een verhaal zoals ik hem zojuist schetste? Je komt niet verder dan een boodschap als: Jezus is zelig, en het sanhedrin is gemeen. Het kan dan zelfs nog gevaarlijk worden, en in de kerkgeschiedenis is dat ook gebeurt mede dankzij deze tekst: het sanhedrin is zo gemeen... De Joden zijn zo gemeen... Antisemitisme.

De boodschap van dit verhaal is echter geheel anders. Jezus is hier niet zelig, ondanks Zijn lijden. En, gek genoeg, ondanks het gewelddadige gedrag richting Jezus begrijpen deze mensen van het sanhedrin iets wat voor veel Nederlandse christenen nog volledig onbekend is. In die zin zijn zij zelfs dus een beetje een voorbeeld voor ons in deze tekst. Laten we het verhaal goed tot ons door laten dringen:

Jezus is gearresteerd. En Hij wordt vorgeleid bij het sanhedrin. De hoogste Joodse rechtbank. De belangrijkste geestelijken van het Joodse volk waren er in vertegenwoordigd. Eerder in Marcus konden we al lezen dat het sanhedrin al op zoek was

naar een manier om Jezus gevangen te nemen en Hem te doden.

Als lezer weten wij dus al dat Jezus voor een partijdige, een vijandige rechtbank staat. Het belooft een oneerlijk proces te worden. En dat wordt bevestigd in ons gedeelte. We lazen over veel mensen die een valse verklaring aflegden. Eén voorbeeld van een valse aanklacht wordt specifiek benoemd, we lazen: 'Toen kwamen er een paar met de volgende valse verklaring: 'We hebben Hem horen zeggen: "Ik zal die door mensenhanden gemaakte tempel afbreken en in drie dagen een andere opbouwen die niet door mensenhanden gemaakt is."' Als deze aanklacht juist is dan was een doodstraf in die tijd niet meer dan logisch. De tempel afbreken, dat is heiligschennis... Terrorisme... Daar stond in die tijd de doodstraf op.

Maar de Joodse rechtsspraak was, voor die tijd, heel eerlijk georganiseerd. Tegenwoordig zijn er natuurlijk vaak allerlei technische bewijzen rond strafzaken. Videobeelden bijvoorbeeld, of vingerdrukken. Tweeduizend jaren geleden was het technische bewijs vaak maar heel beperkt. Getuigen waren toen dus veel belangrijker. Voor een veroordeling moesten er in een Joodse rechtbank twee betrouwbare getuigen zijn, die onafhankelijk van elkaar, hetzelfde zeiden. Deze getuigen werden ook altijd uitgebreid ondervraagd. Juist de details moesten zij ook goed kunnen benoemen. Spraken ze elkaar of zichzelf tegen dan werd het getuigenis verworpen. Pas als minstens twee getuigenissen over hetzelfde voorval als betrouwbaar werden gezien kon de aangeklaagde veroordeeld worden. In dit rechterlijk proces gaat het hier echter mis. Op detailniveau komen de verschillende getuigenissen niet overeen. En dus worden stuk voor stuk de getuigen onbetrouwbaar verklaard.

We kunnen ervan uitgaan dat de rechtszitting dan inmiddels al een hele tijd bezig is. Het verhoren van getuigen nam veel tijd in beslag. En het lijkt uit te draaien op een fiasco. Er lijkt geen grond te zijn voor een veroordeling van Jezus. Tot dusver heeft Jezus niets gezegd. Hij hoeft ook niets te zeggen. De waarheid staat aan Zijn kant. Ondanks aandringen van de hogepriester houdt Jezus Zijn mond... Maar dan stelt de hogepriester Jezus een vraag: 'Bent U de messias, de Zoon van de Gezegende?' En vanaf hier hebben veel mensen het verhaal verkeerd in hun hoofd. Veel christenen horen in de vraag 'Bent U de messias, de Zoon van de Gezegende?' dezelfde vraag als: ziet u uzelf als God? Maar dat vraagt de hogepriester hier helemaal niet. De hogepriester vraagt: 'Bent U de messias, de Zoon van de Gezegende?'

Messias, Christus in het Grieks, betekent gezalfde. Dat is een heel belangrijke titel. Maar nog niet goddelijk op zichzelf. De koningen David en Salomo worden bijvoorbeeld in het Oude Testament in het Hebreeuws ook messias genoemd. In de tijd van Jezus verwachtten veel Joden dat er een nieuwe Messias zal komen. Een heel bijzondere Messias, een nieuwe koning, een heel bijzonder mens maar ze verwachtten geen goddelijk persoon. Door die verwachtingen gebeurde het ook om de haverklap dat iemand claimde de Messias te zijn. Daarmee kreeg je volgelingen, kreeg je macht... En niemand die die claim op zichzelf godslasterlijk vond. Als de Romeinen je te pakken kregen moest je aan het kruis. Zij duldden geen andere koningen. Maar voor een Joodse rechtbank was je onschuldig. Zeggen dat je de Messias bent, is niet godslasterlijk, is niet strafbaar, misschien in sommige gevallen lachwekkend, maar niet meer dan dat.

De hogepriester vroeg: 'Bent U de messias, de Zoon van de Gezegende?' Ook zoon van de Gezegende, zoon van God was in die tijd geen goddelijke aanspraak. Sterker nog het hoorde eigenlijk bij de Messias-titel. Over de koningen in het oude Israël werd vaker geschreven dat ze een zoon van God waren. We zongen er net nog over met Psalm 2. Dat is geen goddelijke titel, maar een teken van diepe verbondenheid met God. Messias, Zoon van de gezegende, allebei geen goddelijke

titels... En als je dus zegt dat je dat bent is er niets godslasterlijks aan.

Toch scheurt de hogepriester zijn kleding. Dat is een duidelijk en krachtig teken: dit is schokkend, afschuwelijk, verschrikkelijk... Je kleren scheuren was een symbool van diepe diepe ontzetting... Dit is ondenkbaar... En we horen de hogepriester zeggen: "Waarvoor hebben we nog getuigen nodig? U hebt de godslastering gehoord; wat is uw oordeel?" Allen oordeelden dat Hij schuldig was en de doodstraf verdiende.'

De hogepriester stelt een spannende, maar toch onschuldige, vraag aan Jezus. En zijn reactie op het antwoord, en de reactie van de andere mensen van het sanhedrin, is gigantisch. De rechtszaak die leek te leiden tot vrijspraak van Jezus, is plots verandert in een unaniem oordeel. Jezus moet dood.

Wat is er gebeurd? Het antwoord van Jezus. De hogepriester vroeg: 'Bent U de messias, de Zoon van de Gezegende?' Jezus antwoordde: 'Dat ben Ik, en u zult de Mensenzoon zien zitten aan de rechterhand van de Machtige en Hem zien komen met de wolken van de hemel.'

Eén van de grote, misschien wel het grootste, terugkerende thema uit het Bijbelboek Marcus is de vraag: 'wie is Jezus?' Hier volgt het definitieve antwoord: 'Dat ben Ik, en u zult de Mensenzoon zien zitten aan de rechterhand van de Machtige en Hem zien komen met de wolken van de hemel.' Hier komt het antwoord op de vraag waar het hele Bijbelboek naar toe gewerkt wordt... Misschien maakt dat dit gedeelte van Marcus wel tot meest centrale deel van het hele Bijbelboek... Maar de kracht gaat volledig verloren in veel kinderbijbels en dergelijke... En mede daardoor ontgaat veel christenen de radicaliteit van deze uitspraak: 'Dat ben Ik, en u zult de Mensenzoon zien zitten aan de rechterhand van de Machtige en Hem zien komen met de wolken van de hemel.'

Voor de mensen van het sanhedrin, allemaal godgeleerden, is het duidelijk wat Jezus zegt. Het zijn twee verschillende Bijbelteksten die Jezus samenvoegt en op zichzelf plakt. De meest belangrijke is de verwijzing naar Daniël 7, over de Mensenzoon, die komt met de wolken van de hemel. De wolken van de hemel zijn niet, zoals onze wolken, gemaakt van water. Het is een teken van goddelijkheid. En in Daniël 7 wordt dat bevestigd en beaamt. Deze mensenzoon is God... Jezus krijgt de vraag: ben je de Messias? Jezus antwoordt: ja, en nog zoveel meer. Ik ben God zelf...

En dan begrijpen wij de reactie van de hogepriester... Er staat een mens voor hem die claimt God te zijn... Afschuwelijk... Hij scheurt zijn kleren... Die man moet dood... En de rechtszitting verandert al bijna in een lynchpartij. De waardige heren van het sanhedrin razen van woede, ze bespuwen Hem, ze maken Hem belachelijk, ze slaan Hem. Afschuwelijk hoe ze zich gedragen... Maar tegelijkertijd wel logischer dan veel van onze christelijke tijdgenoten...

De uitspraken die Jezus doen moeten je ofwel in vuur en vlam zetten... Of je volledig koud laten... Maar een middenweg is er niet. Je kunt over Jezus onmogelijk zeggen dat Hij een interessante leraar is. Jezus is ofwel oneindig meer dan dat... Of Hij zit er totaal naast en is het niet waard om naar te luisteren...

De Britse schrijver C.S. Lewis verwoordt het krachtig, ik citeer hem: 'Iemand die alleen maar mens is en het soort dingen zegt dat Jezus zei, zou geen groot leermeester zijn. Hij zou ofwel krankzinnig zijn – gelijk te stellen met iemand die zegt dat hij een schemerlamp is – ofwel de duivel uit de hel.' (vanwege het leugenachtige karakter dat Hij zou hebben.) 'U moet een keuze doen. Deze man was, en is, ofwel de Zoon van God, ofwel een krankzinnige of erger. Je kunt Hem opsluiten als een dwaas of op Hem spugen en Hem ter dood brengen als een demon; of je kunt aan zijn voeten vallen en Hem Heer en God noemen. Maar laten we niet aankomen met minzame kletspraak over zijn grote

leraarschap-der-mensheid. Die mogelijkheid heeft Hij niet opengelaten'.

Teveel christenen in onze tijd leven lauwtjes... Als de nood hoog is weten we Jezus te vinden, maar verder... We zien Jezus als belangrijk, maar niet als de belangrijkste. Jezus is een belangrijke inspiratiebron, in plaats van de inspiratiebron bij uitstek. Jezus is niet de koning van ons leven, maar een handige assistent...

De mensen van het sanhedrin en C.S. Lewis begrepen: Jezus is of alles, God zelf... Of Hij is krankzinnig of een verschrikkelijke leugenaar. Er is geen middenweg... Maar wij kiezen maar al te vaak wel die middenweg. Belangrijk, maar niet de belangrijkste... Onvoorstelbaar. De koning van het heelal, schepper van alle sterren en planeten komt tot ons... Sterft voor ons... Hij vraagt onze liefde... En wat geef je terug? Op zondagmorgen een uurtje in de kerk, tenzij je bed lekker ligt... En ik zeg het nu wat stevig misschien... Maar we mogen ons zelf wel allemaal afvragen: klopt ons Jezusbeeld? Geven we daar ook praktisch invulling aan? Of doen wij Hem te kort?

De hogepriester vroeg: "Bent U de messias, de Zoon van de Gezegende?" Jezus zei: "Dat ben Ik, en u zult de Mensenzoon zien zitten aan de rechterhand van de Machtige en Hem zien komen met de wolken van de hemel." Jezus had heel andere teksten kunnen kiezen uit het Oude Testament om zijn goddelijkheid te benoemen. Maar Hij koos voor deze. En dat is niet toevallig. In zowel Daniël 7 als Psalm 110, de andere tekst waar Jezus hiernaar verwijst, gaat het ook over rechtspraak. Jezus zegt hier in de rechtszaak tegen Hem: ik ben de rechter. De ware rechter. In ons Bijbelverhaal staat dé rechter terecht. Enkele jaren na de tweede wereldoorlog kwam er in een Duitsland een toneelstuk uit genaamd het teken van Jona. In dit stuk wordt het vraagstuk behandeld waar de schuld lag van de holocaust, de Shoah. Er moet een rechtszaak komen en de schuldigen moeten veroordeeld worden. Eerst wordt er naar de gewone burgers gegaan. Maar zij zeiden: wij wisten er niets van... Ga naar de soldaten, zij hebben het gedaan. Maar de soldaten zeiden: nee je moet hogerop. Bevel is bevel, wij hebben alleen gedaan wat ons gezegd werd. Op hun beurt wijzen die bevelhebbers naar weer een hogere macht. Zij hebben de besluiten genomen... En het einde van het stuk is het God die terecht staat. God wist ervan, God heeft het niet voorkomen, God heeft de omstandigheden die het mogelijk maakten laten bestaan... God wordt aangeklaagd en God wordt schuldig bevonden. God krijgt de schuld van wat de mens heeft gedaan.

Volledig oneerlijk, onrechtvaardig... God wordt aangeklaagd voor wat de mens doet... Het krachtige is dat dit niet alleen de boodschap is van dit theaterstuk, maar ook van het evangelie. God wordt aangeklaagd, Jezus wordt aangeklaagd... En het verrassende is dat God, die onschuldig is, die zelf de rechter is, niet alleen aangeklaagd wordt... Maar ook veroordeeld wordt... En dat oordeel draagt. God, Jezus, draagt het oordeel dat de mens vanwege zijn daden verdient. Dit is de boodschap van het christelijk geloof... Christus draagt het oordeel dat de mens verdient...

Wij hebben een rechter nodig, want anders zijn wij reddeloos verloren. Onrecht zal dan overwinnen, en de mens zal ten onder gaan. Maar als er een rechter is... Een rechtvaardig rechter die al jouw daden, zelfs al je gedachten kent, dan ben je reddeloos verloren, want wij verdienen het oordeel. Is er geen rechter: we zijn verloren. Is er wel een rechter: jij bent verloren... Wij hebben Jezus nodig. De rechter die recht spreekt, maar zelf het oordeel draagt.

Bij de rechtszitting van het sanhedrin wordt de rechter, God zelf veroordeelt. Hij draagt het oordeel, dat wij verdienen. Besef jij dat? Besef jij dat Jezus God is? Besef je dat Hij jou bevrijdt van het oordeel van jouw zonden? Besef? Leef je ernaar? Laten wij Jezus volgen, Hem geven wat Hem toekomt. Halleluja, amen.

Met eventuele reacties op deze preek kunt u terecht bij ds. Stefan Honing. stefanhoning@gmail.com of 06-48883410